

7 Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

De begroting 2026 van de Provincie Zeeland maakt ons doel zichtbaar: het realiseren van een sterk en toekomstgericht bestuur. Een bestuur dat richting geeft aan de toekomst van Zeeland (2050) en inspeelt op de uitdagingen en kansen van deze tijd. Het programma Bestuur kent vier pijlers:

1. **Een sterk provinciaal bestuur**
2. **Een weerbaar bestuur**
3. **Een samenwerkend bestuur**
4. **Een signalerend bestuur**

De rode draad is de kwaliteit van het openbaar bestuur: hoe de overheid functioneert en hoe betrouwbaar zij is voor de burger. Voor inwoners betekent dit dat de Provincie open communiceert, goed functioneert en luistert naar wensen en verwachtingen. Waar mogelijk nemen we deze wensen mee in beleid en besluiten; als dat niet kan, leggen we uit waarom niet.

1. Sterk provinciaal bestuur

Als toezichthouder controleren we de financiën van gemeenten, waterschappen en samenwerkingsverbanden. Ook houden we toezicht op de uitvoering van medebewindstaken door gemeenten. Indien nodig bieden we ondersteuning in samenwerking met betrokken partijen en zoeken we samen naar verbeteringen. Waar nodig handhaven we regels om naleving te borgen. Daarnaast vinden we het belangrijk om informatie open en duidelijk te delen, zodat inwoners begrijpen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

2. Weerbaar bestuur

Weerbaar bestuur betekent dat we zorgen voor eerlijkheid, veiligheid en veerkracht. We bewaken dat onze diensten en producten niet worden misbruikt. Bij vergunningverlening passen we, indien voorgeschreven of noodzakelijk, de Wet Bibob toe. Deze wet ondersteunt ons in integrale besluitvorming en creëert een gelijk speelveld voor ondernemers. Zo zetten we ons actief in tegen ondermijning.

3. Samenwerkend bestuur

Samenwerkend bestuur houdt in dat de Provincie Zeeland actief samenwerkt met verschillende partners om gezamenlijk meer te bereiken. Dit doen we in de regio, met Vlaanderen en met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Ook nemen we deel aan het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Samen met gemeenten en het waterschap werken we aan belangrijke opgaven, zoals Zeeland 2050 en de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid. We versterken onze positie, onderhouden relaties en zorgen voor positieve, duurzame veranderingen aan beide zijden van de grens. Dat doen we door kennis en middelen te delen en gezamenlijk op te treden.

4. Signalerend bestuur

Als signalerend bestuur volgen we veranderingen en trends die Zeeland kunnen raken. Dit kan gaan om nieuwe regelgeving, beleid, economische ontwikkelingen, technologische innovaties of maatschappelijke trends. Door deze vroegtijdig te signaleren kunnen we proactief inspelen op wat er gebeurt. Met onze lobby brengen we Zeeuwse belangen onder de aandacht bij landelijke en Europese beleidsmakers. Zo versterken we de positie van Zeeland en benutten we toekomstige kansen.

Speerpunten

- Zeeland (2050) onder de aandacht brengen bij het nieuwe Kabinet, de Eerste- en Tweede Kamer, de Europese Commissie en het Europees Parlement. We benadrukken daarbij de Zeeuwse belangen en thema's die voor Zeeland van groot belang zijn.
- Minimaal één integrale controle laten uitvoeren door de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR), waarna een gezamenlijke evaluatie plaatsvindt.
- In gesprek blijven met inwoners om draagvlak voor beleid te vergroten en vertrouwen in de Provincie te versterken.

Beleidskader

- [Gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020 versie 12 april 2022 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)](#)
- [Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland \(2019\)](#)
- [Strategische Visie Euregio Scheldemond \(2021\)](#)
- [Ambtsinstructie Commissaris van Koning](#)
- [Advies bestuurlijke werkgroep Donner-Berx inzake oplossen van \(juridische\) grensknelpunten](#)
- [Gedragscode Politieke Ambtsdragers 2024](#)
- [Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland \(2020\)](#)
- [Expliciete politiek - Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland \(2019\)](#)
- [Zeeuwse norm weerbare overheid \(2022\)](#)
- [Beleidsregel Bibob Provincie Zeeland 2024 inzake omgevingsvergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en overheidsopdrachten](#)
- [Beleidskader IBT 2023-2027](#)

Reguliere taken

1. Taken commissaris van de Koning (CvdK) als rijksorgaan en als boegbeeld van de Provincie Zeeland:

- Voorzitter van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.
- De CvdK stimuleert samenwerking tussen instellingen en organisaties in de provincie. De commissaris gaat regelmatig op werkbezoek bij de gemeenten in de Provincie. Daarnaast draagt hij bij aan het behartigen van de Zeeuwse belangen buiten de provincie.
- Bestuurlijk toezicht op de Veiligheidsregio Zeeland.
- Coördinatie grensgovernance: het zorgen voor goede afstemming en besluitvorming tussen de verschillende bestuurslagen op de grens van Vlaanderen-Nederland.
- Regietafel vluchtelingen.
- Integrale en fysieke veiligheid.
- Bestuurlijke verantwoordelijkheid om als rijksorgaan, in de vorm van een wettelijke zorgplicht, de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen. De CvdK heeft bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen een adviserende en bemiddelende rol.

2. Ondersteuning, van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten.

3. Taken Gedeputeerde Staten:

- Interbestuurlijk toezicht (financieel en generiek) gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit; Samenwerking RIEC Zeeland West-Brabant.
- Bevorderen en bewaken kwaliteit lokaal bestuur.

Maatschappelijk effect

Wij werken als een democratisch, open en inclusief provinciebestuur. Wij vinden iedere inwoner even belangrijk en waarderen inbreng van buitenaf. Verder bewaken wij de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit is in het belang van het welzijn van de Zeeuwse inwoners en de economische prestaties in onze provincie. Dit doen wij met bewustzijn van de bijzondere ligging van onze regio, weerbaar tegen ondermijnende invloeden aan beide kanten van de grens.

Trendindicatoren

Gemeenten onder preventief toezicht:	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Landelijk	1	2	2
Zeeland	1	1	1

Opkomstpercentage statenverkiezing (Kiesraad):	Stand 2015	Stand 2019	Stand 2023
Landelijk	47,8%	56,2%	58,8%
Zeeland	52,2%	59,2%	62,4%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	1	1	1	0	0
Weerbaar bestuur	Integrale controle uitgevoerd	*	*	*	1	1
Weerbaar bestuur	Geactualiseerd Bibob beleid doorgevoerd bij alle Zeeuwse gemeenten en Provincie in 2026	*	*	*	14	14

* In 2024 en 2025 niet bekend wegens een andere systematiek.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

Een Provincie die samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden de (grote) opgaven voor Zeeland aanpakt.

Acties

De volksvertegenwoordiging van Zeeland is zichtbaar en benaderbaar voor de Zeeuwse kiezer.

De volksvertegenwoordiging van Zeeland streeft ernaar zichtbaar en benaderbaar te zijn voor alle Zeeuwse kiezers. Provinciale Staten en de Statencommissies vergaderen openbaar en deze bijeenkomsten zijn live te volgen via internet, zodat inwoners direct kunnen meekijken met de besluitvorming. Daarnaast worden de activiteiten van Provinciale Staten actief gedeeld via sociale media om de betrokkenheid te vergroten. Besluitvorming wordt transparanter gemaakt door het gebruik van een publiek toegankelijk stateninformatiesysteem, waarmee inwoners eenvoudig inzicht krijgen in wat er speelt. Verder gaan Provinciale Staten actief de dialoog aan met inwoners, om het draagvlak voor beleid te versterken en het vertrouwen in de politiek te vergroten. In aanloop naar de verkiezingen van maart 2027 worden in 2026 voorbereidingen getroffen, waaronder het aanbieden van de cursus Politiek Actief aan geïnteresseerde inwoners. Zo wordt de participatie versterkt en krijgen meer mensen de kans om betrokken te raken bij het Zeeuwse bestuur.

Provinciale Staten vullen op een vernieuwende manier de rollen in als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.

Provinciale Staten van Zeeland geven op een vernieuwende manier invulling aan hun drie kernrollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Afhankelijk van de aard van de maatschappelijke opgaven en de specifieke situatie kiezen zij de meest passende werkwijze om publieke doelen te bereiken. Daarbij worden medeoverheden, maatschappelijke organisaties, instellingen en inwoners actief betrokken bij het ontwikkelen van provinciaal beleid. Ook wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de samenwerking tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, met als doel een goed functionerende democratie. Bijvoorbeeld tijdens de heidagen die elk halfjaar plaatsvinden. Om Statenleden beter in staat te stellen hun rol effectief te vervullen, wordt de ondersteuning versterkt. In dit kader wordt begin 2026 de verordening op ambtelijke ondersteuning en fractieondersteuning aangepast.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door Gedeputeerde Staten (GS) is een wettelijke taak. Met dit toezicht zorgen GS ervoor dat gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun medebewindstaken uitvoeren en een reëel sluitende begroting hebben.

Samenwerking is hierbij belangrijk. Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen verschillende gemeenten of overheidsorganisaties die gezamenlijk bepaalde taken of diensten uitvoeren en bijdragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in Zeeland. GS en de Zeeuwse gemeenten werken samen aan diverse maatschappelijke vraagstukken. Zo draagt de Provincie bij aan een betrouwbare en transparante overheid.

Het doel is het vergroten van de effectiviteit van het toezicht en daarmee het versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Zeeland, nu en in de toekomst. Daarnaast is de Provincie actief in het aanpakken van grote opgaven in samenwerking met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden.

Acties

Het publiceren van een totaaloverzicht per gemeente/waterschap

De Provincie publiceert online een overzicht van de financiën en stand van zaken per generiek domein per gemeente en waterschap. Deze beoordeling stelt ons in staat om gemeenten en het waterschap onderling en over de tijd heen te vergelijken, wat bijdraagt aan objectiviteit en transparantie.

Onder regie van BZK onderzoeken en mogelijk implementeren van aanvullingen op de SRE-norm (eis structureel en reëel sluitende begroting). Een reëel sluitende begroting houdt in dat de baten en lasten in evenwicht zijn én dat deze op een realistische en onderbouwde manier zijn geraamd. Dit is een voorwaarde voor het interbestuurlijk toezicht door Gedeputeerde Staten. Wanneer de begroting niet reëel sluitend is, kan dit aanleiding zijn voor verscherpt toezicht.

Toezichtinformatie is pas van waarde als deze actueel en bruikbaar is. Daarom streven we ernaar om toezichtsinformatie domeinspecifiek en binnen vastgestelde termijnen te beoordelen en terug te koppelen. Een kortere toezichtcyclus draagt bij aan tijdige bijstelling door gemeenten en het waterschap. Dit vergroot het lerend vermogen binnen het toezicht.

Waar mogelijk beoordelen we de verschillende toezichtdomeinen (zoals gebouwd erfgoed, omgevingsrecht) in samenhang. Een integrale benadering biedt een vollediger beeld van de prestaties en risico's van een gemeente en voorkomt versnippering in toezichtsignalen of interventies.

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Het zorgen voor een vrije, veilige en rechtvaardige samenleving is een kerntaak van de overheid. Provincie Zeeland wil de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Zeeland aanmoedigen en ondersteunen. Dat doen we vanuit onze positie als provinciaal middenbestuur. Om dit doel te bereiken houdt de Provincie zich bezig met het tegengaan van ondermijning. Tegelijk vergroot zij haar eigen weerbaarheid en integriteit.

Acties

De aangescherpte Bibob-beleidsregel passen we toe

In 2025 zijn we een pilot gestart om toe te werken naar een nieuwe wijze van het toepassen van de Wet Bibob. In de kern komt dit neer op een meer signaalgerichte inzet, waardoor we de Wet Bibob gericht en daarmee beter kunnen inzetten. In 2026 voeren we deze pilot verder uit en bekijken we of dit de gewenste effecten oplevert.

Tegelijkertijd moedigen we een zo uniform mogelijke toepassing van de Wet Bibob door de Zeeuwse overheden aan, vanuit onze verantwoordelijkheid voor dit thema in de Zeeuwse Norm weerbare overheid 2.0.

De provincie is een integer handelende organisatie, die zich weerbaar opstelt tegen oneigenlijke invloeden en misbruik

In 2026 voeren we het beleidsplan aanpak ondermijning verder uit. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan acties die voortkomen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid. Ook wordt aandacht gegeven aan thema's zoals bewustwording rondom informatiebeveiliging en het vergroten van de weerbaarheid van (jacht)havens. Daarnaast behouden we onze coördinerende en faciliterende rol richting de Zeeuwse gemeenten en ondersteunen we hen bij het uitvoeren van de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid 2.0.

In 2026 zijn de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid leidend om onze weerbaarheid te versterken

In 2026 gebruiken wij de aangescherpte ambities uit de Zeeuwse norm weerbare overheid 2.0 als meetinstrument om onze weerbaarheid te versterken. In 2025 hebben we de Zeeuwse norm geëvalueerd en herzien in een 2.0-versie. Deze nieuwe norm leidt tot een clustering van thema's en een concretisering van de ambities ten opzichte van de voorgaande versie. Provincie Zeeland heeft twee thema's op zich genomen om deze bij alle Zeeuwse overheden in te voeren, namelijk het thema Bibob en het thema informatiebeveiliging. Dit betekent dat er gestreefd wordt naar een uniform beleid en een uniforme toepassing van de Wet Bibob door alle overheden in Zeeland. Hiervoor onderzoeken en bevorderen we de samenwerking tussen de Zeeuwse overheden, waaronder gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, om de informatiebeveiliging te versterken. Onder gemeenschappelijke regelingen valt bijvoorbeeld Veiligheidsregio Zeeland, die in opdracht van de Provincie werkt. Hierover wordt meer uitgewerkt in de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.

In de eerste helft van 2026 stellen wij agressie protocollen op voor politieke ambtsdragers en medewerkers

Om ervoor te zorgen dat politieke ambtsdragers en medewerkers veilig hun werk kunnen doen richten we een meldpunt in voor gevallen van agressie, intimidatie en bedreiging.

Omgevingsdiensten RUD en DCMR voeren in opdracht van de Provincie het beleidsplan aanpak ondermijning en het Bibob beleid uit

RUD en DCMR zijn belangrijk omdat zij vergunningsaanvragen voor het omgevingsbeleid ontvangen. Meer dan voorheen willen we de omgevingsdiensten gebruiken als signalerende partner om bijvoorbeeld gericht de Wet Bibob in te kunnen zetten. Daarnaast voeren zij minimaal één keer per jaar een controle uit in opdracht van de provincie. Hierbij besteden zij aandacht aan signalen van ondermijning. Dit betekent minimaal één controle bij bedrijven die vallen onder het bevoegd gezag van Gedeputeerde Staten in de milieubranche. Deze controle voeren de RUD en DCMR uit met partners zoals de Nederlandse Politie, Uitvoeringsdiensten en IL&T (Inspectie Leefomgeving & Transport). Tegelijkertijd zal ook de RUD de Zeeuwse norm weerbare overheid voor de voor hen relevante onderdelen gebruiken.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

De wereld om ons heen verandert snel. De maatschappelijke uitdagingen worden steeds complexer en vragen om meer doordachte oplossingen. Dit heeft invloed op hoe lokale overheden werken. Zij moeten meer samenwerken en taken verdelen. We werken nu op verschillende niveaus samen om de problemen in Zeeland aan te pakken. Dit doen we door in de regio samen te werken via onder andere het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Op landelijk niveau werken we samen met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Zo kunnen we kennis delen en leren van elkaar.

Acties

In 2026 blijven we investeren in de Interbestuurlijke samenwerking. Zo kan Zeeland samen met de andere Provincies en onze samenwerkingspartijen in en buiten Zeeland actuele maatschappelijke vraagstukken aanpakken

We vinden het belangrijk om onze overlegstructuren goed te organiseren en daarmee ook goed te kunnen benutten. Daarom brengen we hierin focus aan. We nemen actief deel aan het OZO en het IPO om onze krachten in de regio en met andere provincies te bundelen.

Als Team Communicatie blijven we investeren in de communicatie over het werk van de Provincie: wat we doen, voor wie en waarom. Dat doen we interactief, transparant en toegankelijk

Met de kwaliteit van een krachtig openbaar bestuur in Zeeland als overkoepelend doel ondersteunt Team Kabinet de CvdK bij de vervulling van zijn rijkstaken die genoemd worden in Ambtsinstructie commissaris van de Koning. Daarnaast ondersteunt het de

De commissaris onderhoudt contacten en bevordert de samenwerking tussen de diverse overheden en organisaties door met regelmaat met de bestuurders in gesprek te zijn en op gemeente/werkbezoek te gaan. Gezien de veranderende samenleving wordt nadrukkelijk besteedt op welke wijze de maatschappelijke weerbaarheid op het gewenst niveau kan worden gebracht waarbij de Commissaris ook een (coördinerende) taak kan vervullen. De Commissaris heeft ook een nadrukkelijke adviserende en bemiddelende rol als hoeder van de integriteit en besteedt hier in het kader van de Zeeuwse Norm ruim aandacht aan.

Doelstelling

Signalerend bestuur

De Provincie signaleert en beïnvloedt vroegtijdig besluitvormingstrajecten van Nationaal- en Europees beleid en regelgeving. Zo zorgen we ervoor dat er voldoende rekening gehouden wordt met Zeeland.

Acties

Het continueren en waar mogelijk versterken van de samenwerking met Vlaanderen

De Provincie Zeeland blijft inzetten op het continueren en waar mogelijk versterken van de samenwerking met Vlaanderen. Dit gebeurt onder andere door actieve deelname aan het samenwerkingsverband governance Vlaanderen-Nederland, waaronder het bestuurlijk overleg Vlaanderen-Nederland, de Scheldemondraad en het North Sea Port District. Vanaf 2026 zal Zeeland bovendien deelnemen aan de Deltakamer, een nieuw bestuurlijk platform dat de Vlaams-Nederlandse Delta opvolgt. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van zeehavens, overheden in de Zuidwestelijke Delta en bevoegde ministers, en richt zich op gezamenlijke opgaven in het grensgebied.

De inzet op samenwerking vertaalt zich in verschillende concrete acties. Zeeland neemt actief deel aan bestuurlijke overleggen en werkt mee aan de ontwikkeling en uitvoering van de strategische agenda voor de Vlaams-Nederlandse grensregio. Daarnaast participeren we in het Schakelpunt Grensbelemmeringen Vlaanderen-Nederland, dat knelpunten rond grensoverschrijdende samenwerking agendeert en oplost. Ook ondersteunen we de Commissaris van de Koning in zijn Rijksrol als bestuurlijk grenscoördinator. Tot slot wordt er actief gewerkt aan het verbinden van provinciale programma's met grensoverstijgende uitdagingen én bereiden we ons voor op het effectief inzetten van Europese fondsen uit het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2027–2034, met specifieke aandacht voor projecten in de grensregio.

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel. Dit doen we door beleidsontwikkeling en besluitvorming te beïnvloeden met lobby in Brussel en Den Haag.

Ook het komende jaar zullen gemeenten, het waterschap en Provincie Zeeland, al dan niet, gezamenlijk in OZO-verband, intensief werken aan een effectieve lobby en signaleringsfunctie richting Den Haag en Brussel. Acties die hierbij horen zijn:

- Zeeland onder de aandacht brengen bij het nieuwe Kabinet, een nieuwe Tweede Kamer, Eerste Kamer, de Europese Commissie en het Europees parlement.
- Het benadrukken van de Zeeuwse belangen en specifieke thema's (Zeeland 2050) en zorgen dat deze een plek krijgen in bijvoorbeeld Prinsjesdag, de begrotingsbehandelingen en de voorjaarsnota.
- Het nadrukkelijk kenbaar maken van de specifieke (en unieke) situatie van Zeeland op thema's zoals elke regio telt, kernenergie, milieuzaken, financiën, Clean Industrial Deal, energietransitie en agrofood door onder andere team Public Affairs, in samenwerking met de programma's en opgaven.
- Versterken van de Zeeuwse positie door de organisatie van werkbezoeken van ministers, staatssecretarissen, DG's, deputaties, europarlementariërs en kamerleden.
- Zeeland verder zichtbaar maken door periodieke lunches met (Zeeuwse) tweede kamerleden, regelmatige nieuwsbrieven en bestuurlijke besprekingen.

Strategische evenementen van de Provincie Zeeland samen met externe partners uitvoeren. Denk aan de Haagse Dag, Oosterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst

In 2026 voert de Provincie Zeeland samen met partners jaarlijkse edities van strategische evenementen uit:

- We zijn gastheer voor de jaarlijkse Zeeuwse Oosterontmoeting.
- De Haagse- en Brusselse lobbyacties organiseren we samen met Zeeuwse- en Vlaamse partners.
- De Nieuwjaarsbijeenkomst aan het begin van ieder jaar.
- We voeren bijeenkomsten en -sessies en netwerkbijeenkomsten met collega-bestuurders uit die bijdragen aan de opgaven die voor Zeeland belangrijk zijn.
- Op 12 september 2026 zal ook met de Open Dag weer aandacht worden gegeven aan de provinciale organisatie. We sluiten hierbij aan bij Open Monumentendag.
- We bouwen Zeeuwse netwerken op en onderhouden deze door relatiemomenten als Concert at Sea en de Vestingcross.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
070101 Interbestuurlijk toezicht	36
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	1.997
070103 Sterk provinciaal bestuur	826
070104 Signalerend bestuur	662
070105 Weerbaar bestuur	445
079999 Ambtelijke inzet	7.917
Totaal Lasten	11.884
Baten	
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	51
070104 Signalerend bestuur	316
Totaal Baten	367
Totaal begrote baten en lasten	-11.517
Onttrekkingen	
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	-152
Totaal begroot	-11.364